

El cost d'estudiar a Europa

**Preus, beques, préstecs
i ajuts a les universitats
europees (2013-2014)**

Juny 2014

El cost d'estudiar a Europa

**Preus, beques, préstecs
i ajuts a les universitats
europees (2013-2014)**

Juny 2014

Autoria: Vera Sacristán

Col·laboracions: Alfonso Herranz i Jordi Mir

Edició: Oriol Arcas

**EL COST D'ESTUDIAR
A EUROPA**

Preus, beques, préstecs
i ajuts a les universitats
europees (2013-2014)

Taula de continguts

Resum executiu	4
Presentació	7
Metodologia	8
Preus	10
Estudis de grau	10
Estudis de màster	12
Altres elements de comparació	14
Diferències grau-màster	14
Preus en cas de repetició d'assignatures	15
Nombre d'estudiants que paguen	16
Beques	17
Beques per compensar dificultats econòmiques	17
Beques per recompensar els mèrits	18
Beques o préstecs?	19
Altres ajuts	20

EL COST D'ESTUDIAR A EUROPA

Preus, beques, préstecs
i ajuts a les universitats
europees (2013-2014)

Resum executiu

Presentem un estudi dels preus públics universitaris de grau i de màster del curs 2013-14 a 38 països o regions de 32 estats d'Europa. L'informe ofereix també dades sobre els imports de les beques i el nombre d'estudiants que en gaudeixen. Així mateix, incorpora informació sobre altres ajuts, concretament préstecs, beneficis fiscals i subsidis. Tot i que en alguns països són molt importants, l'informe no inclou dades sobre subvencions indirectes, com ara tarifes de transport públic especials per a estudiants, menjadors a preus subvencionats o residències universitàries.

Resumim a continuació les conclusions més destacades.

Preu dels estudis de grau:

- En 11 països europeus, els estudis de grau són totalment gratuïts.
- En uns altres 12, el preu màxim d'un curs de grau oscil·la entre els 7€ de la República Txeca, els 41€ de Polònia o els 183€ de França fins als 1.066€ de Portugal. Aquest grup es caracteritza, a més, per tenir uns preus mínims força baixos.
- Sols 10 països o regions (de 8 estats diferents), dels 38 que abasta l'estudi, tenen preus màxims superiors als nostres (2.604€ per curs) en euros corrents.
- **En euros corrents, el preu mínim dels estudis de grau a Catalunya sols és superat per 1 estat (Irlanda) i 2 de les 4 regions d'un altre (Irlanda del nord i Gal·les).**
- **A paritat de poder adquisitiu, Espanya (i, particularment, Catalunya) es converteix en el 6è país on els preus màxims dels estudis de grau són més cars dels 32 estats europeus,** darrera del Regne Unit (excepte Escòcia), Eslovènia, Irlanda, Hongria i Letònia.

Preu dels estudis de màster:

- A la gran majoria dels països estudiar un curs de màster costa el mateix o molt poc més que estudiar un curs de grau. Espanya (i, particularment, Catalunya) es situa entre els 7 estats on els estudis de màster són substancialment més cars que els de grau. A Catalunya el preu màxim d'un curs de màster és un 44% més car que el màxim d'un curs de grau. Al conjunt d'Espanya, un 67%.
- Un petit grup de països presenten preus mínims molt superiors als preus màxims de la resta de països. És el cas de Catalunya: mentre el preu màxim d'un curs de màster no supera els 1.300€ en el grup majoritari, a Catalunya el preu mínim és de 2.500€, sols superat per Grècia, Irlanda i Xipre. No gaire diferent és la situació del conjunt

EL COST D'ESTUDIAR A EUROPA

Preus, beques, préstecs
i ajuts a les universitats
europees (2013-2014)

RESUM EXECUTIU

d'Espanya. El preu mínim en aquest cas és de poc menys de 1.500€, sols superat pels mateixos països abans esmentats, més Hongria.

- En conclusió, doncs, **Espanya i, particularment, Catalunya, es troben en les posicions 7 i 4 entre els països on el preu mínim requerit per estudiar un màster és més car.**

El preu de repetir una assignatura:

- **La vinculació entre preus i rendiment acadèmic és inusual a Europa:** dels 38 països i regions analitzats, sols 5, a més d'Espanya (i Catalunya) tenen preus diferenciats en funció dels resultats acadèmics de l'estudiant.
- En els països que graven econòmicament la repetició d'assignatures, **el sistema és menys rígid que el nostre i els imports són molt inferiors.**

Beques, préstecs i ajuts:

- Com més alts són els preus, més baix és el percentatge d'estudiants que els paguen, amb **sols dues clares excepcions: Espanya (i Catalunya)** i el Regne Unit.
- Els països que concedeixen més beques i amb imports més alts corresponen als països on els estudis són gratuïts. Es tracta, doncs, de beques orientades a compensar el cost d'oportunitat de l'estudi, és a dir, de beques salari.
- En relació amb el debat suscitat a Espanya a propòsit dels mèrits acadèmics exigibles a un estudiant amb beca, es constata que les beques concedides estrictament per criteris de mèrits acadèmics són minoritàries a Europa, ja que existeixen a tan sols 12 països o regions i es concedeixen a percentatges molt petits d'estudiants. **La combinació de criteris econòmics i acadèmics per a la concessió de beques, que és la vigent a Espanya, és encara més minoritària**, ja que sols es dona en 6 països.
- Al 71% dels països, l'estat ofereix o garanteix préstecs específics per a l'estudi. Excepte a dos dels països (Islàndia i Montenegro), **els préstecs són a tot arreu un sistema complementari al sistema de beques.** El percentatge d'estudiants que utilitza préstecs és molt baix (inferior a l'11%), amb l'única excepció de Dinamarca.
- La majoria dels països on el preu dels estudis existeix, tot i ser baix, compensen l'esforç de les famílies mitjançant reducció d'impostos (típicament generalitzats), subsidis (normalment, en funció de la ren-

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

RESUM EXECUTIU

da) o ambdues mesures. Com més alts són els preus, menys compensacions existeixen. **Espanya no disposa ni de deduccions a l'IRPF ni de subsidis destinats a les famílies amb fills que estudien a la universitat.**

- No disposem de dades sobre subvencions indirectes, com ara tarifes de transport públic especials per a estudiants, menjadors a preus subvencionats o residències universitàries.

**EL COST D'ESTUDIAR
A EUROPA**

Preus, beques, préstecs
i ajuts a les universitats
europees (2013-2014)

1

Presentació

L'informe [National Student Fee and Support Systems, 2013/14](#) elaborat per la Comissió Europea permet una comparació dels valors màxim, mínim i més freqüent de preus públics que han pagat els estudiants universitaris de grau i de màster (no inclou informació sobre els preus del doctorat) a trenta-vuit països o regions de trenta-tres estats d'Europa el curs 2013-2014. Els dos únics països que no han facilitat les seves dades són Luxemburg i Holanda.

L'informe ofereix també dades sobre els imports de les beques i el nombre d'estudiants que en gaudeixen. Així mateix, incorpora informació sobre altres ajuts, concretament préstecs, beneficis fiscals i subsidis.

Tot i que a alguns països són molt importants, l'informe no inclou dades sobre subvencions indirectes, com ara tarifes de transport públic especials per a estudiants, menjadors a preus subvencionats o residències universitàries.

**EL COST D'ESTUDIAR
A EUROPA**

Preus, beques, préstecs
i ajuts a les universitats
europees (2013-2014)

2

Metodologia

Les dades de l'informe de la Comissió Europea corresponen al curs 2013-14. Tanmateix, dels trenta-vuit països o regions estudiats, set han aportat informació dels preus corresponents al curs anterior, 2012-13. Entre ells es troba Espanya. És per això que hem completat la comparació tot afegint les dades dels preus de Catalunya i Espanya corresponents al curs 2013-14, extrets de la informació oficial que es pot trobar a la [Estadística de precios públicos universitarios](#) que publica anualment el ministeri competent en matèria d'universitats.

En el cas de les beques i altres ajuts, vint-i-set països aporten a l'informe les dades del curs 2013-14, deu països o regions aporten les dades corresponents al curs 2012-13, i Espanya és l'únic país que aporta dades del curs 2011-12. També en aquest cas hem completat la informació amb una actualització feta a partir del document [Datos y cifras del sistema universitario español](#), publicat anualment pel ministeri competent en matèria d'universitats, i per les declaracions de [les autoritats ministerials](#) i de [la conselleria a Catalunya](#).

Les dades de preus de matrícula que presentem corresponen als preus públics en primera matrícula de grau i màster que paguen els estudiants nacionals de la UE. En el còmput del preu per curs s'inclou la part proporcional del preu de les taxes fixes per gestió de l'expedient i per expedició del títol. No s'ofereix informació del preu de matrícula de doctorat.

No s'ofereix informació quantitativa del preu de la repetició d'assignatures, que es gestiona de manera molt diversa segons els països. Tanmateix, hem intentat oferir una visió qualitativa de les diferents opcions que adopten els diversos països.

L'informe no inclou informació del preu de la matrícula per a estudiants no comunitaris, que en alguns països és igual i en d'altres és superior al que paga la resta d'estudiants.

EL COST D'ESTUDIAR A EUROPA

Preus, beques, préstecs i ajuts a les universitats europees (2013-2014)

2

METODOLOGIA

Els països i regions estudiats són els següents:

1	Alemanya	20	Islàndia
2	Àustria	21	Letònia
3	Bèlgica – flamenca	22	Liechtenstein
4	Bèlgica – francòfona	23	Lituània
5	Bèlgica – germanòfona	24	Malta
6	Bulgària	25	Montenegro
7	Catalunya	26	Noruega
8	Croàcia	27	Polònia
9	Dinamarca	28	Portugal
10	Eslovàquia	29	Regne Unit – Anglaterra
11	Eslovènia	30	Regne Unit – Escòcia
12	Espanya	31	Regne Unit – Gal·les
13	Estònia	32	Regne Unit – Irlanda del Nord
14	Finlàndia	33	República Txeca
15	França	34	Romania
16	Grècia	35	Suècia
17	Hongria	36	Suïssa
18	Irlanda	37	Turquia
19	Itàlia	38	Xipre

**EL COST D'ESTUDIAR
A EUROPA**

Preus, beques, préstecs
i ajuts a les universitats
europees (2013-2014)

3**Preus**

Dividim aquest capítol en tres apartats. En el primer comparem els preus dels estudis de grau, en el segon els dels estudis de màster, i en el tercer afegim alguns elements comparatius més.

3.1. ESTUDIS DE GRAU

En 11 dels països, els estudis de grau són totalment gratuïts.

Segueix un grup d'uns altres 12 països o regions on el preu màxim d'un curs oscil·la entre els 7€ de la República Txeca, els 41€ de Polònia o els 183€ de França fins als 1.066€ de Portugal. Aquest grup es caracteritza, a més, per tenir uns preus mínims força baixos (sols Portugal supera els 500€, i la majoria no supera els 80€).

Aquest conjunt de 23 països o regions –de 20 estats diferents– inclouen els països nòrdics (Dinamarca, Finlàndia, Noruega i Suècia) i Islàndia, un bon nucli de països d'Europa central (Alemanya, Àustria, Bèlgica, França), d'Europa de l'est (Bulgària, Eslovàquia, Estònia, Montenegro, Polònia, República Txeca), del Mediterrani (Grècia, Malta, França, Turquia, Xipre), i Portugal.

A continuació es produeix un salt en l'ordre de magnitud dels preus màxims i, en bona part, també dels mínims. A Liechtenstein i Itàlia el preu mínim i màxim coincideixen al voltant dels 1.500€. A partir d'aquí el creixement es fa cada cop més gran. A Espanya el preu mínim està un pèl per sobre dels 700€, i el màxim supera els 2.600€. De fet, això succeeix a Catalunya, on el preu mínim és de 1.750€.

Sols 10 països o regions, dels 38 que abasta l'estudi, tenen preus màxims superiors als nostres. Però encara més destacable és el fet que els preus mínims de Catalunya sols són superats per 1 estat (Irlanda) i 2 de les 4 regions d'un altre (Irlanda del nord i Gal·les).

El Gràfic 1 mostra, en color vermell, i amb l'escala de la dreta, l'import anual d'un curs de grau. El punt destacat, quan existeix, indica el preu més habitual. En blau, amb l'escala a l'esquerra, s'indica el percentatge d'estudiants que paga preus de matrícula.

**EL COST D'ESTUDIAR
A EUROPA**

Preus, beques, préstecs
i ajuts a les universitats
europees (2013-2014)

3

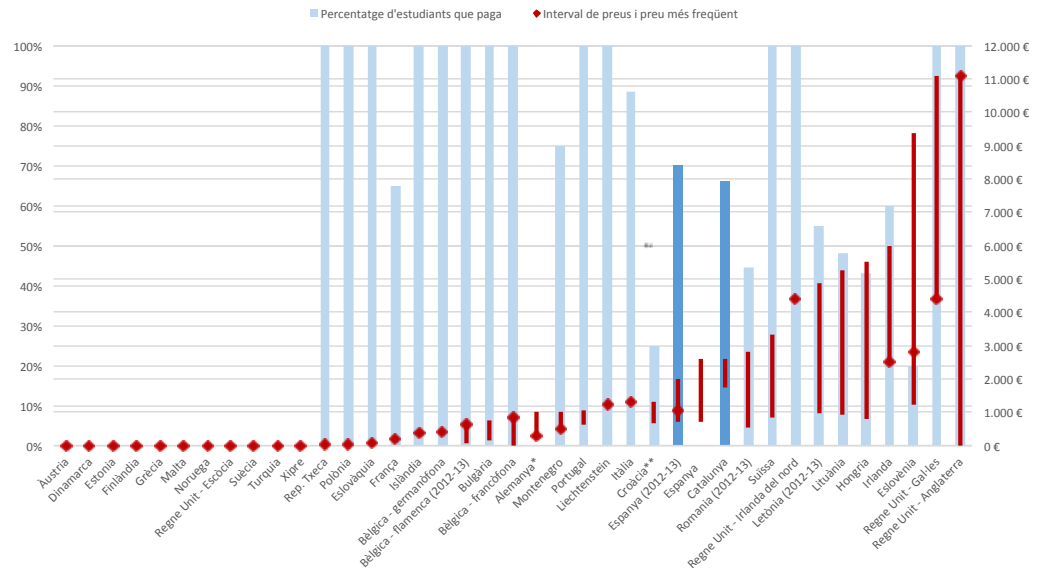
PREUS

3.1

ESTUDIS DE GRAU

Gràfic 1

Preus d'un curs de GRAU i percentatge d'estudiants que els paguen (curs 2013-14)

*A Alemanya, els preus indicats ja sols es paguen en un dels estats federats, Baixa Saxònia, que té previst eliminar-los per al curs 2014-15.

** A Croàcia, el primer curs és gratuït, els preus indicats s'apliquen sols a partir de segon curs.

Tots aquests preus estan expressats en euros corrents. En el cas dels països que utilitzen una divisa diferent, s'ha fet la conversió d'acord amb el canvi de divisa mitjà l'any 2012, que en el moment d'elaborar aquest informe és el darrer publicat per Eurostat. Així és com subministra les dades la Comissió Europea.

Per a una correcta comparació dels imports, hem considerat adequat normalitzar-los a paritat de poder adquisitiu (PPP, per les seves sigles en anglès), la qual cosa hem fet a partir [dels coeficients que subministren l'OCDE i Eurostat](#), que són els dos organismes internacionals que, de manera coordinada, s'encarreguen de calcular aquests indicadors. Cal fer constar, tanmateix, que això impedeix incorporar quatre països a la comparació, per als quals ni Eurostat ni l'OCDE no ofereixen PPPs: Croàcia, Liechtenstein, Montenegro i Romania.

El resultat es pot visualitzar al Gràfic 2. Observeu que dos països situats a la nostra dreta al gràfic, Suïssa i Lituània, queden ara per sota del nostre, tant pel que fa als seus preus màxims com als mínims. I tots els països situats a la nostra esquerra al gràfic apareixen ara amb preus relativament més baixos que els nostres.

Menció especial requereix el preu mínim d'un curs de grau a Catalunya, que sols és superat per Irlanda i dues de les quatre regions del Regne Unit.

**EL COST D'ESTUDIAR
A EUROPA**

Preus, beques, préstecs
i ajuts a les universitats
europees (2013-2014)

3

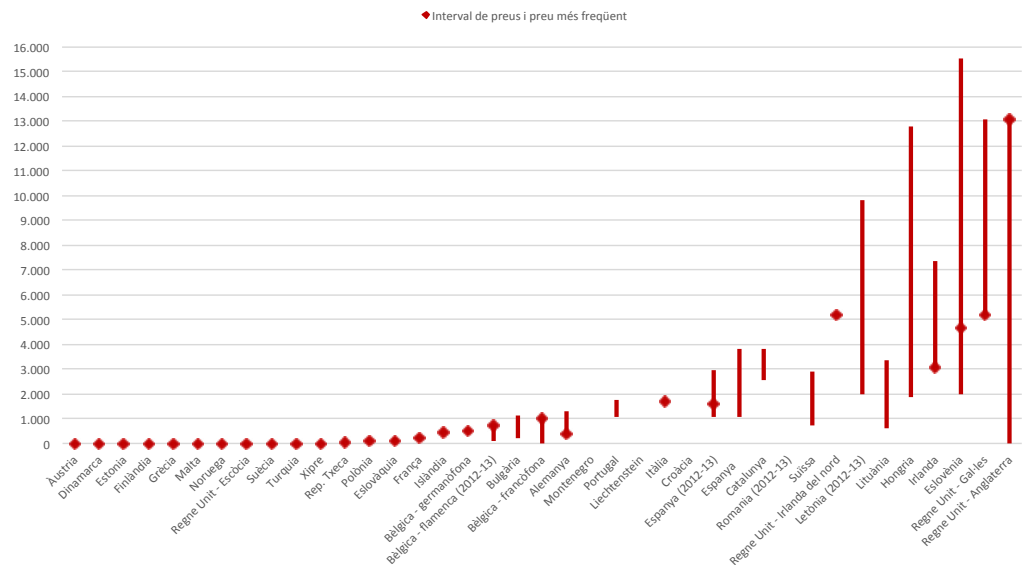
PREUS

3.1

ESTUDIS DE GRAU

Gràfic 2

Preu d'un curs de GRAU en US\$ PPP (curs 2013-14)

Es prega consultar les notes del Gràfic 1. Per a Croàcia, Liechtenstein, Montenegro i Romaniaa no existeixen factors oficials de conversió a PPP.

3.2. ESTUDIS DE MÀSTER

En comparar els preus d'un curs de màster, salta a la vista de forma immediata l'existència de dos grans grups.

En el majoritari, format per 22 països i regions de 21 estats, el preu màxim d'un curs de màster no supera els 1.300€. En el minoritari, el preu màxim per curs està al voltant dels 3.000€ (Romania, Suïssa), dels 4.000€ (Catalunya, Espanya), dels 6.500€ (Hongria, Letònia, Lituània), dels 10.000-12.000€ (Eslovènia, Grècia, Xipre), dels 30.000€ (Irlanda) o, simplement, no està regulat (Regne Unit). En aquest darrer cas, l'import habitual és de 4.800€.

Així, doncs, els preus de màster de Catalunya i Espanya es troben en el grup clarament més car. Els nostres preus màxims sols són superats per 8 del total de 32 estats: Eslovènia, Grècia, Hongria, Irlanda, Letònia, Lituània, Regne Unit i Xipre.

El grup minoritari de països i regions amb preus alts no només es diferencia pel gran salt dels preus màxims dels màsters, sinó també per l'import dels preus mínims. En la majoria dels casos, aquest països presenten preus mínims molt superiors als preus màxims dels països del grup majoritari.

És el cas de Catalunya, sense cap dubte: mentre el preu màxim d'un curs de màster no supera els 1.300€ en el grup majoritari, a Catalunya preu mínim és de 2.500€, sols superat per Grècia, Irlanda i Xipre. No gaire diferent és

**EL COST D'ESTUDIAR
A EUROPA**

Preus, beques, préstecs
i ajuts a les universitats
europees (2013-2014)

3

PREUS

3.2

ESTUDIS DE MÀSTER

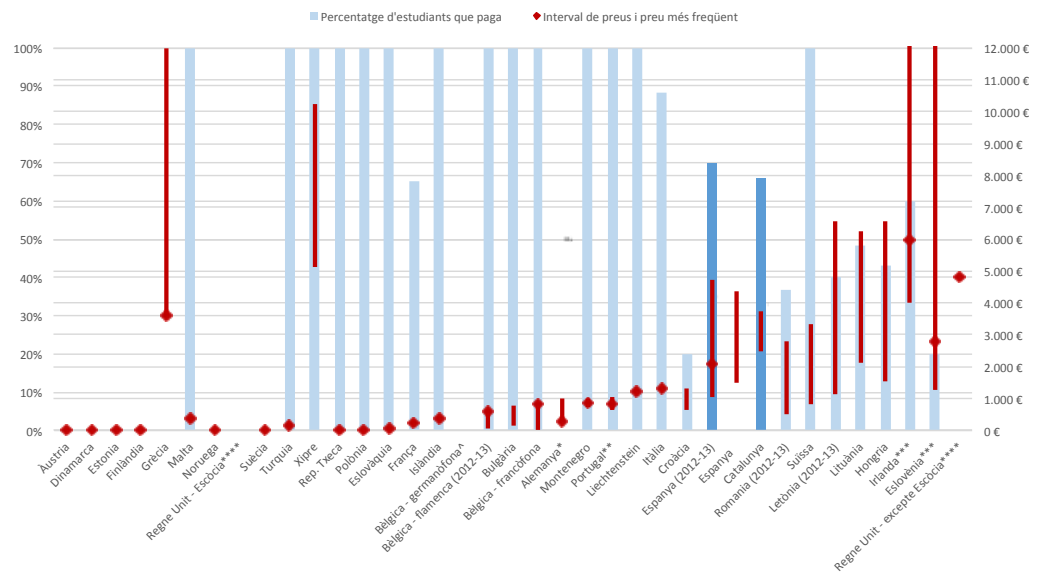
la situació del conjunt d'Espanya. El preu mínim en aquest cas és de poc menys de 1.500€, sols superat pels mateixos països abans esmentats, més Hongria i Lituània.

En conclusió, doncs, Espanya i, particularment, Catalunya, es troben en les posicions 7 i 4 entre els països on el preu mínim requerit per estudiar un màster és més car.

El Gràfic 3 mostra, en color vermell, i amb l'escala de la dreta, l'import anual d'un curs de màster. El punt destacat, quan existeix, indica el preu més habitual. En blau, amb l'escala a l'esquerra, s'indica el percentatge d'estudiants que paga preus de matrícula.

Gràfic 3

Preus d'un curs de MASTER i percentatge d'estudiants que els paguen (curs 2013-14)

^ A la Bèlgica germanòfona no s'imparteixen màsters.

* A Alemanya, els preus indicats ja sols es paguen en un dels estats federats, Baixa Saxònia, que té previst eliminar-los per al curs 2014-15.

** Els preus que s'indiquen per a Portugal corresponen als màsters que habiliten per l'exercici d'una professió regulada. La resta de màsters són a preu lliure.

*** El preu màxim a Eslovènia és de 12.462€. A Irlanda és de 30.000€.

**** Al Regne Unit, els preus de màster no estan regulats. S'indica l'import més freqüent. En el cas d'Escòcia, aquest valor no figura a les dades de la Comissió Europea.

En normalitzar les dades per paritat de poder adquisitiu, la situació canvia de forma similar a com ho feia per al grau. Vegeu el Gràfic 4 per a més detalls.

**EL COST D'ESTUDIAR
A EUROPA**

Preus, beques, préstecs
i ajuts a les universitats
europees (2013-2014)

3

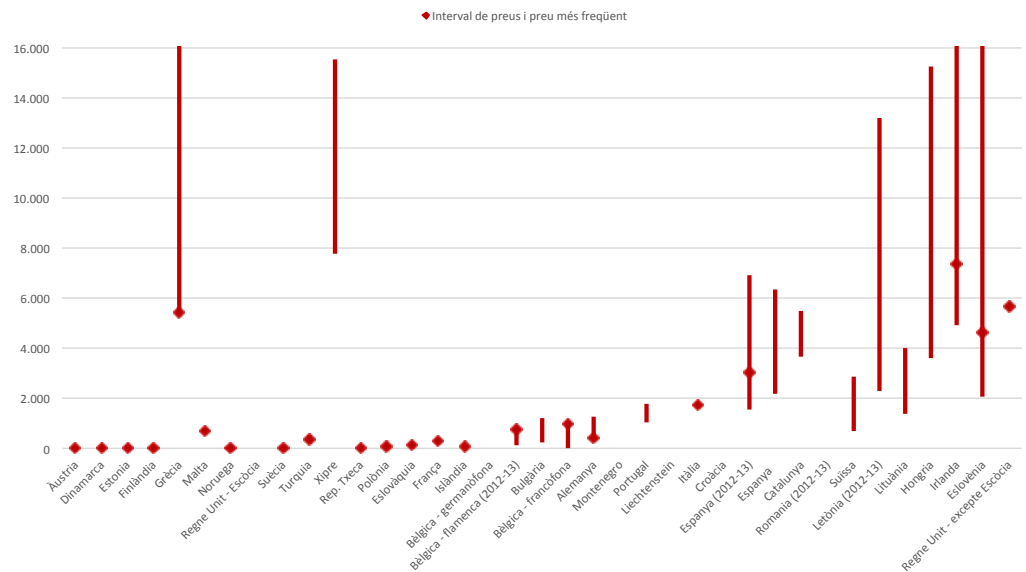
PREUS

3.2

ESTUDIS DE MÀSTER

Gràfic 4

Preu d'un curs de MÀSTER en US\$ PPP (curs 2013-14)

Es prega consultar les notes del Gràfic 3.

L'import màxim a Grècia és de 17.891 US\$ PPP, a Irlanda és de 36.783 US\$ PPP i a Eslovènia de 20.670 US\$ PPP.

3.3. ALTRES ELEMENTS DE COMPARACIÓ

3.3.1. Diferències grau-màster

En el nostre país, estudiar un màster és força més car que estudiar un grau. L'estudi comparatiu de les dades de la resta de països indica que aquesta no és una pràctica gaire estesa.

A la majoria dels països i regions europeus el preu màxim dels estudis de màster és el mateix que el dels estudis de grau. Concretament, es tracta de 20 països i regions, entre els quals es troben bona part dels països amb preus gratuïts o baixos.

En un segon grup, format per 6 països, els preus dels estudis de màster són sols lleugerament superiors als de grau, ja sigui en valor absolut (52 € per curs a Bulgària, 71€ a França, 178€ a Turquia, 400€ a Malta) o en percentatge (19% a Hongria i Lituània).

Finalment, els països on els preus dels màsters són substancialment més alts que els de grau són sols 7: Catalunya, Eslovènia, Espanya, Grècia, Irlanda, Letònia i Xipre. En particular, a Catalunya el preu màxim d'un curs de màster és un 44% més car que el màxim per un curs de grau. Al conjunt d'Espanya, un 67%.

**EL COST D'ESTUDIAR
A EUROPA**

Preus, beques, préstecs
i ajuts a les universitats
europees (2013-2014)

3

PREUS

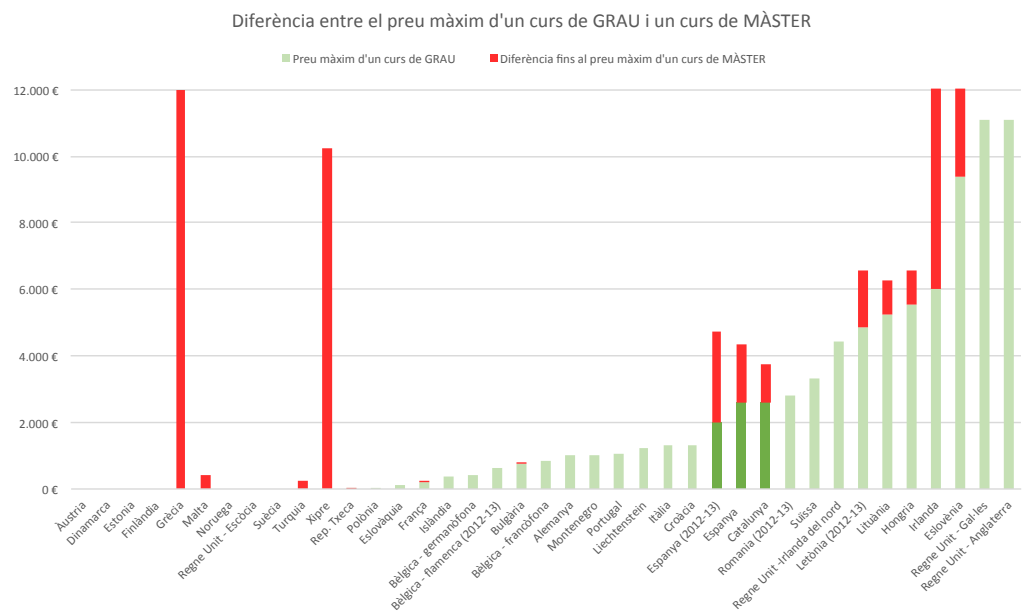
3.3

**ALTRES ELEMENTS
DE COMPARACIÓ**

El Regne Unit no apareix en aquesta classificació perquè no ha establert preus màxims per als màsters. Això fa que en algunes regions el preu habitual sigui inferior al màxim del grau i en d'altres sigui superior.

El Gràfic 5 mostra, en color verd, el preu màxim d'un curs de grau. En color vermell s'indica la diferència fins a assolir el preu màxim d'un curs de màster.

Gràfic 5

Es prega consultar les notes dels gràfics 1 i 3.

3.3.2. Preus en cas de repetició d'assignatures

Com és sabut, la llei preveu a Espanya que es fixin preus diferents per a les assignatures que es matriculen més d'un cop. D'acord amb la llei, la segona matrícula d'una assignatura de grau pot costar més del doble que la primera, la tercera fins a cinc vegades la primera, i les successives fins a 6,7 cops la primera. A Catalunya, els factors multiplicadors són 1,23, 2,66 i 3,7 respectivament. Quant a les assignatures de màster, les regles són les mateixes si el màster habilita per a l'exercici d'una professió regulada. Altrament, els preus són més alts, i els factors multiplicadors oscil·len entre 1,5 i 1,87.

Una anàlisi comparativa permet constatar que la vinculació entre preus i rendiment acadèmic és inusual a Europa. Dels 38 països i regions analitzats, sols 5, a més d'Espanya (i Catalunya) tenen preus diferenciats en funció dels resultats acadèmics de l'estudiant. I els que els tenen mostren un sistema força diferent del nostre. Concretament, a Àustria, Eslovàquia i República Txeca, on els estudis de grau són gratuïts, l'estudiant ha de pagar si la durada dels seus estudis és superior en més d'un any a la durada prevista. Els

**EL COST D'ESTUDIAR
A EUROPA**

Preus, beques, préstecs
i ajuts a les universitats
europees (2013-2014)

3

PREUS

3.3

**ALTRES ELEMENTS
DE COMPARACIÓ**

imports, en aquest cas, són molt inferiors als nostres: 363€ per semestre a Àustria, 1.525€ per any a Eslovàquia i 291€ a la República Txeca. A Eslovàquia i a Polònia, l'estudiant sols paga si no supera un cert nombre de crèdits per semestre o curs (els imports no consten a les dades de la Comissió Europea). En el cas dels màsters, la situació és força similar.

3.3.3. Nombre d'estudiants que paguen

No seria correcte acabar aquest apartat sense una referència al percentatge d'estudiants que estan obligats a pagar preus de matrícula, perquè això afecta molt la igualtat d'oportunitats en l'accés als estudis.

També en això es diferencien els països i regions europeus. Els gràfics 1 i 3 mostren que, en general, com més alts són els preus, més baix és el percentatge d'estudiants que els paguen, amb sols tres clares excepcions: Espanya, Suïssa i el Regne Unit (cal tenir present que Suïssa presenta preus substancialment més baixos a paritat de poder adquisitiu, però).

**EL COST D'ESTUDIAR
A EUROPA**

Preus, beques, préstecs
i ajuts a les universitats
europees (2013-2014)

4

Beques

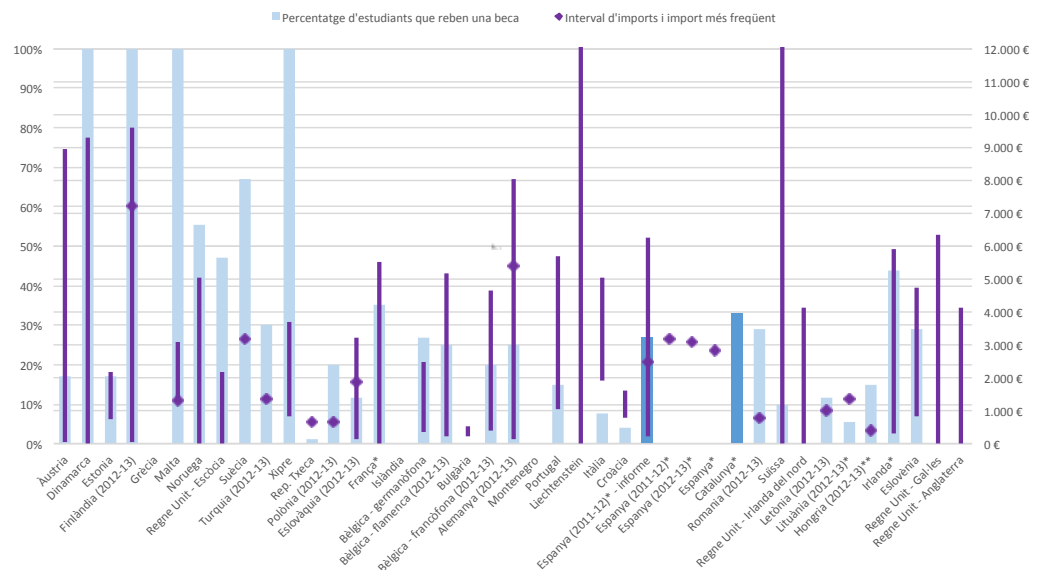
4.1. BEQUES PER COMPENSAR DIFICULTATS ECONÒMIQUES

El Gràfic 6 permet una visualització de les beques que es concedeixen per compensar les dificultats econòmiques de l'estudiant. En color lila s'indiquen els imports de les beques, que estan referenciats a l'escala de la dreta del gràfic. Les columnes blaves, referenciades a l'escala de l'esquerra, indiquen el percentatge d'estudiants que en gaudeixen.

El primer que crida l'atenció és que els països que concedeixen més beques i amb imports més alts es troben a l'esquerra del gràfic i, per tant, corresponen als països on els estudis són gratuïts. Es tracta, doncs, de beques orientades a compensar el cost d'oportunitat de l'estudi, és a dir, de beques salari.

Gràfic 6

Beques per motius econòmics (curs 2013-14)

* Als països marcats amb un asterisc, la beca comporta, a més, l'exempció del preu de la matrícula.

** L'import indicat per a Hongria és el mínim.

L'import màxim de les beques a Liechtenstein és de 20.742€, i a Suïssa és de 13.275€.

En la franja de països amb preus de matrícula baixos o intermedis, els imports de les beques assoleixen valors comparativament alts respecte del preu de les matrícules, i el percentatge d'estudiants que en gaudeixen és relativament baix. Són beques destinades a compensar parcialment el cost d'oportunitat, destinades tan sols a estudiants amb dificultats econòmiques.

A l'extrem dret de la gràfica, es constata que els països on els estudis són més cars concedeixen menys beques i d'imports comparativament baixos respecte del cost de la matrícula. Aquestes beques, doncs, estan orientades

EL COST D'ESTUDIAR A EUROPA

Preus, beques, préstecs
i ajuts a les universitats
europees (2013-2014)

4

BEQUES

4.1

BEQUES PER COMPENSAR DIFICULTATS ECONÒMIQUES

a compensar parcialment els preus de matrícula a estudiants amb dificultats econòmiques.

En el cas d'Espanya, els imports de les beques varien entre la compensació del preu de matrícula i una compensació parcial del cost d'oportunitat, i s'atorguen sols a estudiants amb dificultats econòmiques.

Cal fer notar que estem parlant de beques en sentit estricte, i que els préstecs són objecte d'un apartat posterior d'aquest informe. Dos països presenten, però, una excepció en aquest sentit. A Alemanya i Liechtenstein, els ajuts que es concedeixen són una combinació més o menys equilibrada entre beca i préstec sense interessos. Els imports consignats al Gràfic 4 són el total combinat.

4.2. BEQUES PER RECOMPENSAR ELS MÈRITS

Tradicionalment, en el nostre país les beques es concedien en funció de la situació econòmica de l'estudiant. Fa pocs anys van aparèixer a Catalunya noves beques basades tan sols en els mèrits acadèmics de cada estudiant. Més recentment encara, s'ha produït un gran debat a tota Espanya en aixecar el govern els requisits de mèrits associats a les beques que es concedeixen per motius de necessitat econòmica.

L'anàlisi comparativa amb la resta de països porta a la immediata conclusió que són una minoria els països on existeixen beques exclusivament per mèrits. Les dades es mostren al Gràfic 7 on, de nou, en color lila s'indiquen els imports de les beques, que estan referenciats a l'escala de la dreta del gràfic. Les columnes blaves, referenciades a l'escala de l'esquerra, indiquen el percentatge d'estudiants que en gaudeixen. Aquest gràfic, però, requereix alguns aclariments per ser interpretat correctament.

En primer lloc, cal tenir present que a Estònia aquestes beques estan el procés de desaparició. En el cas de França, la beca de per mèrits sols és addicional a la beca per necessitat. A Alemanya, l'import de la beca per mèrits depèn de la situació econòmica de l'estudiant. Aquesta combinació de criteris també es dona en algunes de les beques per necessitats econòmiques que hem presentat a l'apartat anterior. Concretament, Bulgària, Croàcia, Irlanda, Itàlia i Espanya exigeixen cert rendiment acadèmic per poder gaudir d'una beca per motius econòmics.

Podem concloure, doncs, que les beques concedides estrictament per criteris de mèrits acadèmics són minoritàries a Europa, ja que existeixen a tan sols 12 països o regions i es concedeixen a percentatges molt petits d'estudiants. La combinació de criteris econòmics i acadèmics per a la concessió de beques és encara més minoritària, ja que sols es dona en 6 països.

**EL COST D'ESTUDIAR
A EUROPA**

Preus, beques, préstecs
i ajuts a les universitats
europees (2013-2014)

4

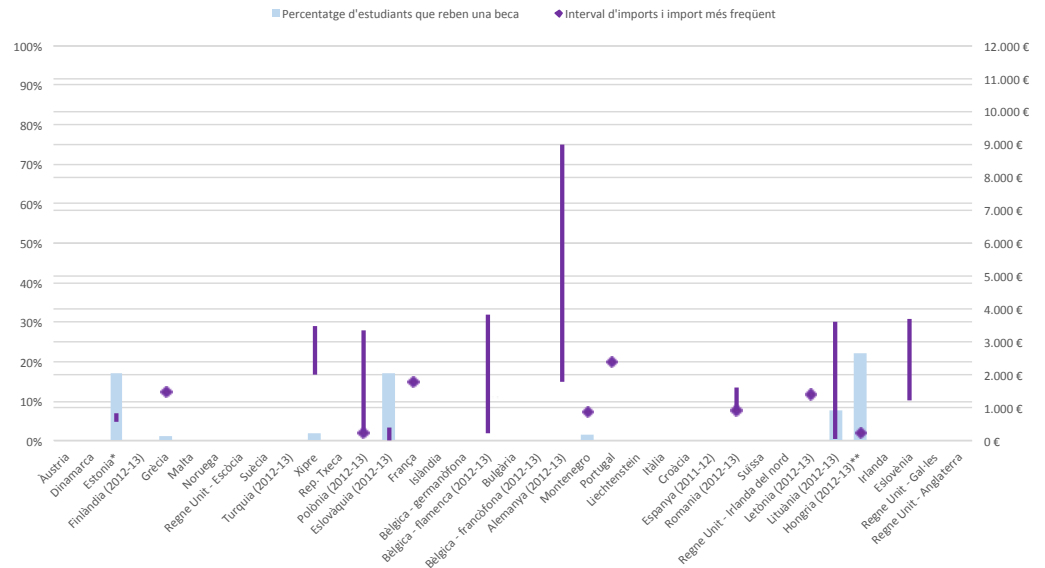
BEQUES

4.2

**BEQUES PER
RECOMPENSAR
ELS MERITS**

Gràfic 7

Beques per mèrits (curs 2013-14)

* A Estònia, les beques per mèrits estan en fase de desaparició.

** L'import indicat per a Hongria sols és el mínim.

4.3. BEQUES O PRÉSTECES?

No podem acabar aquest apartat sense fer esment als préstecs per a estudiar.

Només a dos països existeixen préstecs però no beques: Islàndia i Montenegro.

Ja hem esmentat anteriorment que a Alemanya i Liechtenstein la concessió d'una beca és, de fet, la concessió d'una beca i un préstec sense interessos, a parts més o menys iguals (el 50% de l'import és a préstec a Alemanya, entre el 40% i el 60% a Liechtenstein).

A 27 dels 38 països i regions estudiats, és a dir, al 71% d'ells, l'estat ofereix o garanteix préstecs específics per a l'estudi. Això inclou els països suara esmentats. Ara bé, el percentatge d'estudiants que utilitza aquests préstecs és molt baix: varia entre el 0,01% de la Bèlgica francòfona o el 0,1% de França fins al 5% de Lituània i l'11% de Letònia. L'única excepció en aquesta tònica és Dinamarca, on el 50% de l'estudiantat utilitza un d'aquests préstecs. Donat que en aquest país els estudis universitaris són gratuïts i les beques per compensar necessitats econòmiques s'apliquen universalment, cal interpretar que els préstecs són usats pels estudiants que disposen d'una situació econòmica prou solvent i obtenen les beques per imports més baixos.

**EL COST D'ESTUDIAR
A EUROPA**

Preus, beques, préstecs
i ajuts a les universitats
europees (2013-2014)

4

BEQUES

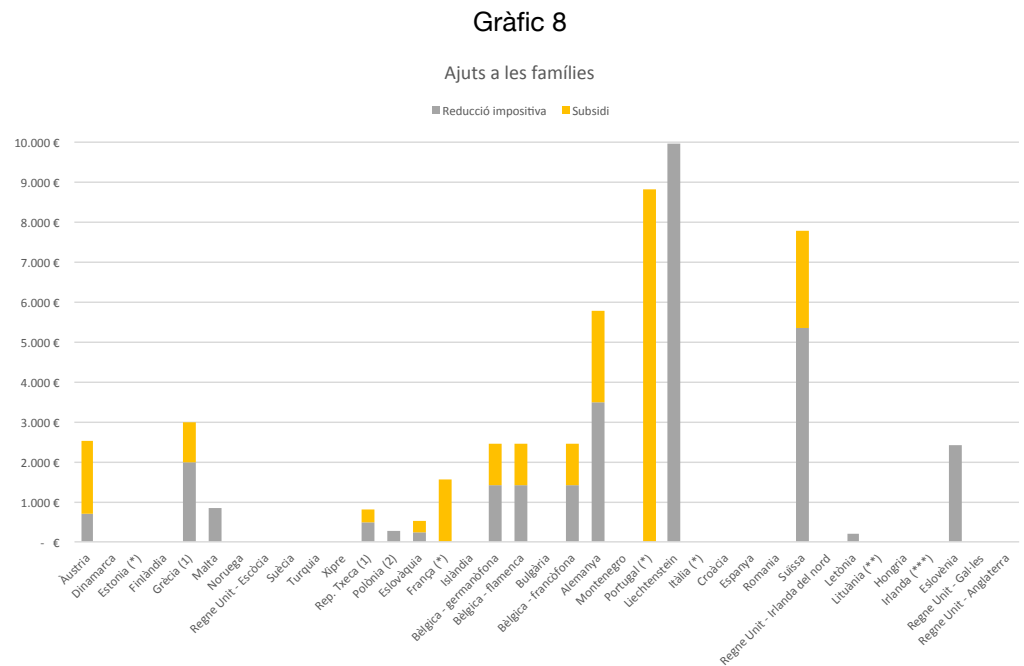
4.4

ALTRES AJUTS

4.4. ALTRES AJUTS

Alguns països ofereixen ajuts a les famílies dels estudiants universitaris. Aquests ajuts es solen materialitzar com a reduccions impositives (típicament, deduccions a la declaració de la renda de les persones físiques) i com a subsidis, és a dir, com a pagaments de l'estat que poden tenir caràcter mensual, semestral o anual. Les deduccions impositives solen tenir caràcter general, mentre que en la majoria de casos els subsidis es concedeixen a famílies per sota d'un cert llindar de renda, o bé en funció de la renda.

El Gràfic 8 mostra la suma d'aquest dos ajuts, en import anual.

Les notes amb asteriscs es refereixen a les reduccions impositives:

* Estònia, França, Itàlia i Portugal tenen reducció impositiva, però no n'especifiquen l'import.

** A Lituània, la reducció és igual al 15% de l'import de la matrícula universitària.

*** A Irlanda, la reducció és igual al 100% de l'import de la matrícula universitària, sempre que sigui en un centre reconegut.

Les notes numerades es refereixen als subsidis:

1) Grècia i la República Txeca sols concedeixen el subsidi a les famílies que es troben per sota d'un cert llindar de renda.

2) Polònia també concedeix subsidis, però no n'especifica l'import.

La juxtaposició dels ajuts amb els preus facilita la interpretació d'aquestes dades. El Gràfic 9 mostra, en l'escala positiva, els preus màxims d'un curs de grau i la diferència fins al preu màxim d'un curs de màster. A l'escala negativa, la suma de la reducció impositiva i el subsidi.

EL COST D'ESTUDIAR A EUROPA

Preus, beques, préstecs i ajuts a les universitats europees (2013-2014)

4

BEQUES

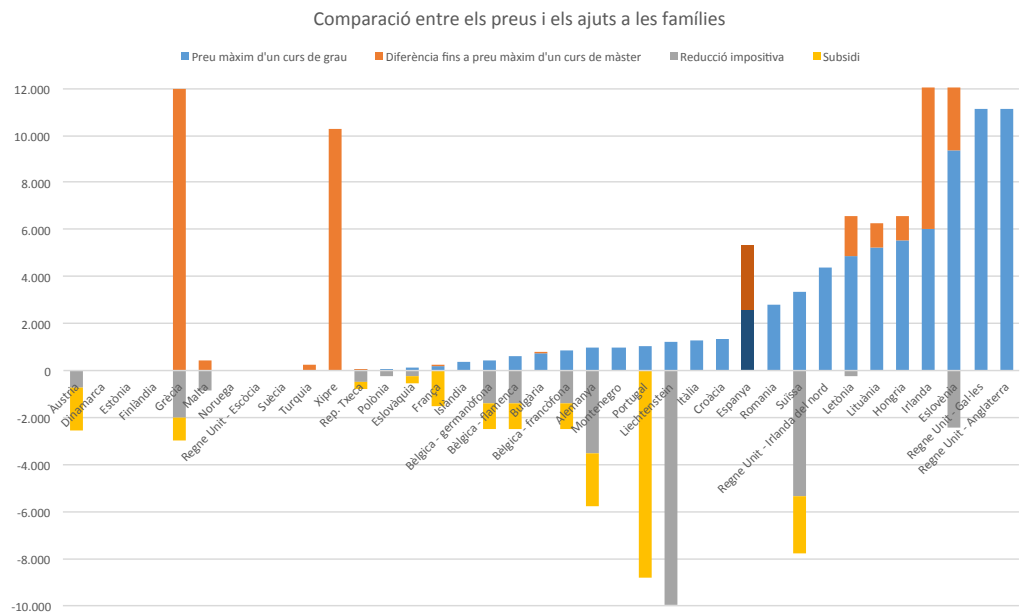
4.4

ALTRES AJUTS

De la comparació entre preus i ajuts es desprèn que la majoria dels països del centre de la gràfica -on el preu dels estudis existeix tot i ser baix- compensen l'esforç de les famílies mitjançant reducció d'impostos, subsidis o ambdues mesures. Com més alts són els preus, menys compensacions existeixen. Espanya no disposa ni de deduccions a l'IRPF ni de subsidis destinats a les famílies amb fills que estudien a la universitat.

També s'observa que entre els països on els estudis universitaris són gratuïts, els nòrdics aposten per dotar de beques els estudiants, però no donen ajuts a les seves famílies, mentre que d'altres com Àustria, Grècia o Malta compatibilitzen beques i ajuts a les famílies. En aquest cas, tot sembla indicar que les diferències tenen molt a veure amb l'organització social d'uns llocs i uns altres, entre països on l'emancipació dels joves es produeix abans i països on el vincle familiar és més durador.

Gràfic 9

Es prega consultar les notes al peu dels gràfics 1, 3 i 8.

Juny de 2014

www.observatoriuniversitari.org